

Irodalom

A Köztes Lét Könyvei (A tibeti Halottaskönyv)

Az ember létidejét váltakozó határok között tölti. Tapasztalatait a születéstől a halál pillanatáig eltelt idő határolja be. A legtöbb vallás számára – melyek az emberi lényegét a mulandó anyagi test és a halhatatlan lélek dualizmusában szemlélik – a földön eltöltött idő múló jelene egyet jelent a halál utáni létre, a jövő örökkévalóságára való készüléssel. Ez jelenti a megtisztulást, a világ egyetemes megváltása utáni végső helyet, de a föld alatti birodalmat, az árnyak otthonát is. A túlvilágra való előkészület azonban nemcsak az élet folytatásának víziója lehet.

A halál utáni lét leírásának a kereszténységén kívül két alapvető hagyománya ismeretes: az egyiptomi, ahol a lélek a túlnani veszedelmek elkerülése után eljuthat az isteni bíró, Ozirisz ítélőszéke elé és maga is megistenül; és a Mahájána-buddhizmusban az önmagát megváltani képes ember útja – a lét Forगतaganak bilincseitől, a mulandó jelenségek világától való „teljes megszabadulás”. A *Köztes Lét Könyvei* a halált követő állapotban adnak útmutatást, lehetőséget a halála után az újjászületés felé tartó, a *köztes létben* időző léleknek, hogy az „anyaméh kapuját berekessze”, és kikerüljön az élet körforgásának örök ismétlődéséből. Szövegét a haldoklónak kezdik felolvasni, e szöveg tölti be a vezető szerepét a halál beállta után is. Ez maga a *Hallomásbeli nagy megszabadulás* lehetősége, amely a köztes lét három fokozatában – a *halál órájabeli*, a *Törvénylényegű* és a *Létel köztes létén* keresztül próbál újra és újra visszavezetni a halál beálltakor, az első napon felmerülő, szabadító „fényvilágosság” felé. Ettől kezdve fokozatosan költözik a következő köztes létbe és testbe a lélek (megvezendő, hogy itt a lélek fogalma is a káprázatok körébe tartozik, tehát a személyes lélek sem örök, hanem ugyanúgy a világot alkotó

elemekre bomlik, mint a test), süllyed alá a Tettei által meghatározott káprázatokba, találkozik a Nyugvó és haragvó istenségekkel, melyeknek személyes énjéből fakadó illuzórikus voltára folyamatosan figyelmezteti a szöveg. Am ha a Tett „kisugárzása” következtében mégsem sikerülne az újjászületést megakadályozni, akkor az „életmúltnak” még mindig lehetséges kedvező létalakot választania.

A kommentároktól eltérően, melyek a szöveg eredeti gyakorlatát értelmezik, másfajta szemléletet vet fel C. G. Jung állítása, mely szerint a Köztes Lét Könyveinek szemlélete a „legteljesebb mértékben pszichológiai”. Értelmezésében a köztes lét hármass felosztásának utolsó egysége – a Létel köztes léte – a Freud-féle pszichoanalízishez tartozik, az ezt megelőző lét az „átöröklést”, az archetipusokat jeleníti meg. A kezdettel, az időtlennel való találkozásra csak a halál pillanata ad lehetőséget.

A *Köztes Lét Hallomásbeli Nagy Megszabadítójának Könyvei* Tibet egyik legendás térítőjének, a 8. században élt Padmaszambhavának tulajdonítja a hagyomány. Bár e szöveg indiai eredetű, ismert, végső alakját Tibetben kapta meg. Nem általánosan elfogadott a lamaizmus gyakorlatában, hanem a reformált szerzetek előtti rendszerbe illeszkedik. Jelen kiadását még kiegészíti a Halaljelek Könyve, fohászok és más magyarázatok, valamint az ujur nyelvből fordított halottaskönyv.

A fordító, *Kara György* az eddigi gyakorlattól eltérően vállalta a szövegben szereplő átvitt értelemben használatos bölcseleti műszavak eredendő értelmű magyarázatát és a könyvet egy minden szempontra kiterjedő szómagyarázóval és bibliográfiával látta el. Bár ez – amint az előszóban is jelzi – ellentmond a magyarban már némileg meghonosodott, az indiai eredetű kifejezéseket nem lefordító, hanem a szöveg kontextusában értelmező gyakorlatnak, egyben lehetőséget is teremt a továbbiakban remélhető fordítások állandósult szakszókészletéhez is. *Európa) Kelényi Béla*